

Ruční tkadlec/tkadlena (kód: 82-051-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo průmyslu a obchodu
Skupina oborů: Umění a užité umění (kód: 82)
Týká se povolání: Ruční tkadlec
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v typech ručního tkaní	3
Určování materiálů a technik používaných v ručním tkaní	3
Volba postupu práce, způsobu zpracování, pomůcek a materiálů pro zhotovení ručně tkaných výrobků	3
Seřízení a nastavení ručního tkalcovského stavu	3
Zhotovení ručně tkaného výrobku	3
Oprava a údržba ručně tkaných výrobků	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 28.05.2024

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v typech ručního tkaní

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat přípravu na tkaní, postup tkaní a zakončení ručního tkaní na rámu	Ústní ověření
b) Popsat přípravu na tkaní, postup tkaní a zakončení ručního tkaní na kartonu	Ústní ověření
c) Popsat přípravu na tkaní, postup tkaní a zakončení ručního tkaní na hřebenovém stávku	Ústní ověření
d) Popsat přípravu ručního tkalcovského stavu pro tkaní	Ústní ověření
e) Popsat postup tkaní na ručním tkalcovském stavu a jeho obsluhu	Ústní ověření
f) Vysvětlit zakončení tkaniny na ručním tkalcovském stavu	Ústní ověření
g) Popsat techniky ručního tkaní: tkaní na karetkách, tkaní na kolíkovém stavu, šikmé tkaní, tkaní na kartonu, tkaní na rámu, na hřebenovém stavu, na stužkovém stavu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Určování materiálů a technik používaných v ručním tkaní

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Určit materiálové složení materiálů používaných v ručním tkaní a popsat jejich vlastnosti	Praktické předvedení
b) Určit, která příze je vhodná pro tkaní koberců, pro tkaní dekoračních látek; určit, které příze je možné vzájemně kombinovat	Praktické předvedení
c) Určit a charakterizovat základní vzory technik tkaní	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Volba postupu práce, způsobu zpracování, pomůcek a materiálů pro zhotovení ručně tkaných výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vytvořit výtvarný návrh tkaniny pro interiér nebo pro oděv nebo pro oděvní doplněk; vytvořit technický výkres; zvolit jeden typ ručního tkaní a jeden typ techniky	Praktické předvedení
b) Vysvětlit způsob využití navržené tkaniny	Ústní ověření
c) Vybrat materiály a určit jejich barevnost v návaznosti na výtvarný návrh	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Seřízení a nastavení ručního tkalcovského stavu

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat stavy s pevným listem a vícelisté stavy	Ústní ověření
b) Popsat osnovu tkaní a zavést ji do ručního tkalcovského stavu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Popsat návody do listů podle vazebních tabulek a číst vazební tabulky	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Vypočítat spotřebu materiálu a popsat způsob jejího výpočtu	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Nastavit na ručním tkalcovském stavu barevné snování a vazby: atlasová, keprová, plátňová a popsat postup nastavení	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Nastavit na ručním tkalcovském stavu pořadí zvedání listů, včetně určení podvazů listů na pedály a pořadí šlapání; popsat postup nastavení	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Seřídít ruční tkalcovský stav	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zhotovení ručně tkaného výrobku

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zhotovit tkaninu podle výtvarného návrhu a technického výkresu	Praktické předvedení
b) Začistit a zakončit jednotlivé části tkaniny (zatažení útků, odstřížení osnovy)	Praktické předvedení
c) Popsat postup adjustace tkaniny s ohledem na druh výrobku	Ústní ověření
d) Popsat údržbu utkaného výrobku	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Oprava a údržba ručně tkaných výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat a předvést způsob následné údržby zhotovené tkaniny	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat a předvést vhodné postupy oprav a údržby ručně tkaných výrobků s ohledem na druh výrobku v rámci jejich opotřebení běžným používáním	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit obě kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce

Uchazečem o zkoušku může být každá fyzická osoba starší 18 let, která získala alespoň základy vzdělání, nebo účastník rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP – (<https://www.nsp.cz/jednotka-prace/rucni-tkadlec#zdravotni-zpusobilost>))

Autorizovaná osoba zároveň s odesláním pozvánky ke zkoušce písemnou formou sdělí, kde a jakým způsobem se uchazeč může informovat o svých povinnostech a průběhu zkoušky a které doklady/dokumenty musí uchazeč předložit bezprostředně před započítáním zkoušky.

2. Průběh zkoušky

Před zahájením zkoušky uchazeč předloží zkoušejícímu průkaz totožnosti a případně další dokumenty opravňující k připuštění ke zkoušce uvedené v části 1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce.

Bezprostředně před zahájením zkoušky autorizovaná osoba seznámí uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s jeho právy a povinnostmi v rámci zkoušky dle zákona č. 179/2006 Sb. a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Zkoušející uzná, a tedy nemusí ověřovat, ty odborné způsobilosti, které byly již dříve u uchazeče ověřeny v rámci zkoušky z jiné profesní kvalifikace (nutno doložit osvědčením o získání profesní kvalifikace), a které jsou shodné svým rozsahem i obsahem. Rozsah a obsah odborné způsobilosti určují její jednotlivá kritéria a pokyny k realizaci zkoušky popsané v hodnoticím standardu. Zkoušející tyto odborné způsobilosti neuznává jako již ověřené, pokud by tím nebylo zajištěno řádné ověření ostatních požadavků stanovených tímto hodnoticím standardem (například při nutnosti dodržení technologických postupů a časové souslednosti různých činností).

Zkouška se koná v českém jazyce.

Zkouška je veřejná. Praktická část zkoušky a praktická zkouška není veřejná v případech, kdy to je nutné z hygienických důvodů nebo z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti práce.

Specifikace pokynů k vybraným kritériím hodnocení

Odborná způsobilost **Orientace v typech ručního tkaní:**

- ad kritéria a), b), c), g): Uchazeč plní kritérium s využitím fotografií, které mu předloží zkoušející. Uchazeč popíše tkalcovský stav a přípravu tkaní, včetně určení počtu nití v osnově v závislosti na šířce tkaniny a hustotě. Uchazeč provede jednoduchý výpočet délky osnovy a spotřeby příze.
- ad kritéria d), e), f): Uchazeč plní kritérium s využitím reálného ručního tkalcovského stavu. Uchazeč čte vazební tabulky : Osnovní návod, vzornici vazby, pořadí zvedání listů, případně určení podvazů listů na pedály a pořadí šlapání.

Odborná způsobilost **Určování materiálů a technik používaných v ručním tkaní:**

- ad kritérium a): Zkoušející předloží uchazeči 5 vzorků materiálů: len, vlna, hedvábí, bavlna, umělé příze (PES, Akryl).
- ad kritérium b) Uchazeč určí a charakterizuje 3 základní vzory: kepr, plátno, ryps). Uchazeč rozpozná kelimové vazby a vzory tvořené osnovou a vysvětlí způsob tkaní těchto vzorů.

Odborná způsobilost **Volba postupu práce, způsobu zpracování, pomůcek a materiálů pro zhotovení ručně tkaných výrobků:**

- ad kritérium a): Zaměření výtvarného návrhu tkaniny (interiér nebo oděv nebo oděvní doplněk) je uchazeči zadáno zkoušejícím. Typ ručního tkání a typ techniky si volí uchazeč po dohodě se zkoušejícím. Parametry výtvarného návrhu: kolorovaná kresba max. rozměr A4, ručně vypracovaný technický výkres, max. rozměr A4.

Odborná způsobilost **Zhotovení ručně tkaného výrobku:** Uchazeč zhotoví výrobek dle výtvarného návrhu a

technického výkresu, který zhotovil v rámci odborné způsobilosti *Volba postupu práce, způsobu zpracování, pomůcek a materiálů pro zhotovení ručně tkaných výrobků*. Předmětem hodnocení zhotoveného výrobku je především jeho estetické ztvárnění, správné využití technologických postupů a dokonalost provedení použitých technik.

Odborná způsobilost **Seřízení a nastavení ručního tkalcovského stavu**: Pro splnění kritérií uchazeč obdrží od zkoušejícího: vzor z ručního stavu vícelistého, vzorek z dalších tkalcovských technik: stužkový stav, kolíkový stav, hřebenový stav, tkaní na rámu nebo na kartonu, tkaní na karetkách, osnovní návod, vzornice vazby, návody do listů podle vazebních tabulek.

- ad kritérium d): Pro výpočet spotřeby materiálu poskytne zkoušející uchazeči konkrétní zadání obsahující údaje potřebné pro výpočet.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou odbornou způsobilost a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky.

Výsledné hodnocení pro danou odbornou způsobilost musí znít:

- „splnil“, nebo
- „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé odborné způsobilosti.

Výsledné hodnocení zkoušky zní buď:

- „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny odborné způsobilosti, nebo
- „nevyhověl“, pokud uchazeč některou odbornou způsobilost nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí autorizovaná osoba vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jedním zkoušejícím, který musí být přítomen u zkoušky po celou dobu trvání zkoušky.

Zkoušející je povinen provádět ověřování odborných způsobilostí při zkoušce přesně podle všech ustanovení tohoto hodnotícího standardu.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na ruční tkaní a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti ručního tkaní nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti zahrnující ruční tkaní.
- b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na ruční tkaní a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti ručního tkaní nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti zahrnující ruční tkaní.
- c) Vyšší odborné vzdělání v oblasti zaměřené na textilní výtvarnictví nebo textilní řemesla, zahrnující rovněž oblast ručního tkaní a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti ručního tkaní nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti zahrnující ruční tkaní.
- d) Profesionální kvalifikace Ruční tkadlec/tkadlena (82-051-H), střední vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti ručního tkaní.
- e) Osvědčení o absolvování rekvalifikace Ruční tkadlec vydané do roku 2020, střední vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti ručního tkaní.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost a praxi v povolání autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti a praxe v povolání v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícími orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo průmyslu a obchodu, www.mpo.cz

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- světlá, prostorná, přiměřeně temperovaná místnost s denním i umělým osvětlením, splňující podmínky BOZP a PO, vybavená lékárníčkou a hasicím přístrojem, pracovním stolem a židlemi,
- psací potřeby (tužka, propisovací tužka, blok, guma),
- čtvrtky na kreslení,
- ruční tkalcovský stav,
- 5 vzorků materiálů: len, vlna, hedvábí, bavlna, umělé příze (PES, akryl),
- materiál na zhotovení ručně tkaného výrobku, množství a druh materiálu stanovuje výtvarný návrh a technický výkres,
- vzorník nebo fotografie vzorů v ručním tkalcovství: kelim, kepr, složitější a odvozené vazby (odvozené keprové vazby, oboustranné vzory, dvojité tkaní),
- vzorník nebo fotografie tkanin zhotovených předtkalcovskými technikami, včetně pomůcek,
- fotografie typů ručních tkalcovských stavů, rámu, kartonu, hřebenového stávků, stužkového stavu, kolíkového stavu, hřebenového stavu, pro tkaní na rámu nebo na kartonu, na karetkách,
- osnovní návod,
- vzornice vazby,
- návody do listů podle vazebních tabulek.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro provedení zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K Žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda).

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 15 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s požadavky BOZP a PO a s právy a povinnostmi uchazeče v rámci zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 12 až 16 hodin (hodinou se rozumí 60 minut).

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard profesní kvalifikace připravil Národní pedagogický institut ČR ve spolupráci s Národní radou pro kvalifikace, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu a odborníky z praxe z těchto subjektů:

- Tkalcovské muzeum z. s.
- Vzdělávací spolek uměleckých řemesel Praha
- Rudolfinea, o. s. škola, Ostrava, příspěvková organizace

Hodnotící standard profesní kvalifikace schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.